

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-251 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-11/212-63
Karar Tarihi : 11.3.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, M. Okan ALPAY, Canan KARAMANOĞLU

C. ŞİKAYET EDEN : Gizlilik talebi vardır.

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

20 **YAPILANLAR** : - İstanbul Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.
Tersane Cd. Abdülsellah Sk. No:5/1 Karaköy/İstanbul
- Poliport Kimya Sanayii ve Ticaret A.Ş.
Diliskelesi Mevkii Dilovası Gebze/Kocaeli
- Altınel Liman ve Terminal İşletmeleri A.Ş.
Valide Sultan Cd. No:10 Sarıyer/İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU:** İzmit Körfezi'nde bulunan İstanbul Demir Çelik Fabrikaları A.Ş. (Efsanport), Poliport Kimya Sanayii ve Ticaret A.Ş. (Poliport) ve Altınel Liman ve Terminal İşletmeleri A.Ş. (Altınel)'nin üçüncü şahıslara verilen liman hizmetleri için aralarında anlaşma yaparak ortak fiyat belirledikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayetçi, İzmit Diliskelesi'nde bulunan Efsanport, Poliport ve Altınel liman işletmelerinin aralarında anlaşma yaparak ortak fiyat tarifesi uyguladıklarını, Efsanport, Poliport ve Altınel liman işletmelerinin, ekonomik krize ve yetersiz talep koşullarına rağmen kuru yük yükleme/boşaltma hizmetlerindeki fiyatlarda indirim gitmediklerini ve fiyat seviyesinin diğer ülkelerdeki limanlara kıyasla yüksek olduğunu öne sürmektedir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 6.11.2008 tarih ve 7233 sayılı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 5.12.2009 tarih ve 2009-4-251/İİ-08-CK sayılı İlk İnceleme Raporu, 18.12.2009 tarih ve 08-73 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığı belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 08-73/1159-M sayılı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 6.3.2009 tarih ve 2008-4-251/ÖA-09-KT sayılı Önerge Raporu aynı tarih, REK.0.08.00.00-110/72 sayılı Başkanlık Önergesi ile 09-11 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

- 50 **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da Efesanport, Poliport ve Altinel'in aralarında anlaşma yaparak ortak fiyat belirlediklerine yönelik yeterli bilgi ve belge tespit edilmediğinden, haklarında inceleme yürütülen teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraflara İlişkin Bilgiler

I.1.1. Poliport Kimya San. ve Tic. A.Ş.

- 60 Polisan Şirketler Grubu'nda yer alan Poliport, 1975 yılında Grup tesislerinin yer aldığı Diliskelesin'deki terminalde depolama hizmetleri sağlayarak, Polisan'ın mevcut faaliyetlerini desteklemek amacıyla kurulmuştur. Günümüzde Türkiye'nin en büyük özel limanlarından biri olan Poliport, dökme sıvı depolama, antrepo ve kuru yük ve genel kargo gemilerine yükleme ve boşaltma hizmetlerini vermektedir. Necmettin BİTLİS yönetim kurulu başkanlığını, Ahmet Ertuğrul BİTLİS başkan vekilliğini, Ahmet Faik BİTLİS, Mehmet Emin BİTLİS, Fatma Nilgün KASRAT, Erol MİZRAHİ ve Ali Fırat YEMENCİLER ise şirketin yönetim kurulu üyeliği görevini yürütmektedir.

I.1.2. Altinel Liman ve Terminal İşletmeleri A.Ş.

- 70 Altinel'in, İzmit Diliskelesi'nde daha çok kendi hammadde ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş liman işletmesi bulunmaktadır. Aynı zamanda üçüncü şahıslara da liman hizmeti sağlayan şirket, bu faaliyetlerini Emon A.Ş. adlı acentesi vasıtasıyla yürütmektedir. Şirketin yönetim kurulu başkanı Levend KOKULUDAĞ, başkan yardımcısı Sabahattin YAŞA, ve yönetim kurulu üyeleri ise Gazi ÖZKAN ile Tezel KÖKDEMİR'dir.

I.1.3. İstanbul Demir Çelik Fabrikaları A.Ş.

- 80 1989 yılında kurulan Efesanport, Türkiye'nin ilk özel liman işletmelerinden biri olarak kuru ve dökme yük elleçleme alanında faaliyet göstermektedir. Ulaşım açısından oldukça elverişli bir konumda bulunan Efesanport daha çok üçüncü şahıslara yönelik kuru yük elleçleme hizmeti vermektedir. Şirketin aynı zamanda Ro-Ro gemilerinin yanaşabileceği bir rıhtımı da bulunmaktadır.

I.2. Yapılan Görüşmeler

I.2.1. İstanbul Demir Çelik Fabrikaları A.Ş. Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Şirket yetkilisi konuya ilişkin olarak; faaliyet gösterdikleri bölgede liman hizmetleri yapan 7 teşebbüs bulunduğunu; bölgede limanlar arasında "elleçleme ücretleri" açısından çok yoğun bir rekabet yaşandığını; hizmetlerde yük miktarı ve geminin

90 özelliklerinin fiyatı etkilediğini; mal sahiplerinin liman işletmelerini arayarak fiyat almak suretiyle uygun gördüğü limanı tercih ettiğini; müşterilerle uzun dönemli çalışılmadığını (örneğin, dün yükünü boşaltan müşteri aynı firmayı bugün arayıp fiyat konusunda pazarlık yapmakta ve kolaylıkla firma değiştirebilmektedir.); dolayısıyla fiyatların değişkenlik gösterdiğini, bu durumun faturalardan da tespit edilebileceğini; ayrıca yüke ve gemiye sunulan hizmetin nevine göre (vinç, forklift ve kepçe gibi), geminin vinçli veya vinçsiz olması gibi özelliklerine göre fiyat değişiklikleri olduğunu belirtmiştir.

I.2.2. Altinel Liman ve Terminal İşletmeleri A.Ş. Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

100 Yetkili konu hakkında, liman bölgesinde 7 adet teşebbüs bulunduğunu; bunlardan Yılport, Çolakoğlu, Poliport, Efesan'ın büyük hacimli olduğunu; Altinel'in bölgedeki en küçük işletme olduğunu; üçüncü şahıs yüklerinin boşaltılmasında farklı fiyatlar uyguladıklarının faturalardan tespit edilebileceğini; faaliyet gösterdikleri liman bölgesinde rakiplerinin kurumsal çalışma kültürü bulunmaması nedeniyle, yük sahibi üçüncü şahısların işletmelerden fiyat alarak en az fiyat veren iskeleyi tercih ettiklerini; Altinel'in bölgedeki küçük firmalardan biri olması nedeniyle, rakiplerine göre daha düşük fiyatlandırma yapmak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir.

I.2.3. Polisan Holding A.Ş. Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

110 Raportörlerin görüştüğü yetkili, kuru yük elleçlemede sadece üçüncü şahıslara hizmet verdiklerini; yük sahiplerinin hangi acente ile çalışacağına karışmalarının mümkün olmadığını; bölgede üçüncü şahıslara yönelik kuru yük elleçlemede Poliport'un Nuh Çimento, Kroman Demir Çelik, Efesanport, Altinel gibi alternatiflerinin mevcut olduğunu; 2008 Eylül ayında kapasite arttırdıklarını; halihazırda kapasitelerinin oldukça altında çalıştıklarını; son dönemde ihracata yönelik sektörlerde yaşanan daralma nedeniyle elleçleme yapılan gemi ve yükün önemli ölçüde düştüğünü; gerek kapasite artışı sonrası gerekse de talep koşullarındaki daralma sebebiyle müşterinin elleçleme ücretlerinde indirim yapılması için baskı yaptıklarını; bu baskının her geçen ay artması sonucu fiyatlarını düşürmek zorunda kaldıklarını; bu durumun faturalardan belirlenebileceğini belirtmiştir.

I.3. Değerlendirme

130 Limanlarda yüklere yönelik verilen hizmetler yükleme/boşaltma, elleçleme, kara ulaştırmasına nakil, depolama, güvenlik ve ekipman kiralamasından oluşmaktadır. Yükler genel olarak kuru yük, sıvı yük, genel kargo, konteyner gibi sınıflandırılmakta; limanın alt ve üst yapıları değişik yük tiplerine göre farklılık arz edebilmektedir. Örneğin, kuru yük için farklı depolama imkanları ve/veya elleçleme ekipmanları gerekebilmekte, bu yüzden her liman/iskele kuru yük gemilerine hizmet veremeyebilmektedir. İzmit Körfezi için baktığımızda, yaklaşık on iki iskelenin kuru yük gemilerine hizmet verdiği görülmektedir. Dosya mevcudu bilgilere göre, İzmit Körfezi'nde şikayet edilen, Altinel, Efesanport ve Poliport iskeleleri dışında kuru yüklere yönelik hizmet veren dokuz adet daha iskele

bulunmakta olup, bunlardan Çolakoğlu, Kroman Çelik, Nuh Çimento ve Yarımca Rota'nın liman kapasiteleri oldukça yüksektir.

140 Taraflar yerinde inceleme sırasında raportörlerle yaptıkları görüşmelerde, Dilovası bölgesindeki limanlar arasında yoğun rekabetin olduğunu, şu an ekonomik kriz sonrası azalan talep nedeniyle kapasitelerinin altında çalıştıklarını, firmaların müşterilerle uzun dönemli ilişki kuramadıklarını, müşterilerin almak istedikleri her bir hizmet için birçok firmadan fiyat teklifi alarak çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak, verilecek hizmetin fiyatının yükün miktarı, yükün cinsi, limana yanaşan geminin özellikleri ve gemiye sunulan hizmetin türüne göre (vinç, forklift, kepçe vb.) değiştiğini de ifade etmişlerdir. Tarafların fiyatların değişkenlik gösterdiğine ilişkin ifade ettikleri hususlar, yerinde inceleme sırasında elde edilen fatura örnekleriyle de teyit edilmiştir. Elde edilen fatura örneklerinde kuru yük elleçleme hizmetlerindeki fiyatlar, tarafların belirttiğine paralel olarak, yükün cinsine, verilen hizmetin çeşitliliğine bağlı olarak teşebbüsler arasında ve her bir teşebbüsün kendi içinde dahi farklılık arz etmektedir. Örneğin, Poliport'a ait 548347 sayılı faturada sunta&MDF ürünü için 150 yükleme hizmetinin 2,35 ABD Doları'na verildiği görülürken, 547232 sayılı faturada yükleme hizmeti fiyatı kütük demir için 3,40 ABD Doları olarak belirlenmiştir. Yine Altinel'in rulo sac için verdiği kuru yük elleçleme hizmetinin birim fiyatı 39939 sayılı faturada 2,5 ABD Doları iken, 39949 sayılı faturada 3 ABD Doları olarak görülmektedir.

Benzer şekilde, aynı ürün cinsinden bakıldığında da firmalar arasında ortak fiyat uygulamasının olmadığı görülmektedir. Örneğin, Altinel'in 12.6.2008 tarihli 39841 sayılı faturasına levha sac ürünü için verilen boşaltma hizmetinin birim fiyatı 3 ABD Doları olarak belirlenmişken, Efesanport'un 19.7.2008 tarih ve 712787 sayılı faturasında aynı ürün için verilen boşaltma işleminin birim fiyatı 3,45 ABD Doları olarak hesaplanmıştır. Yine, Efesanport'un 28.6.2008 tarih ve 712593 sayılı faturasında rulo sac ürünü için verdiği liman hizmetinin birim fiyatı 2,55 ABD Doları iken aynı ürün Altinel'in 7.8.2008 tarih ve 39949 sayılı faturasında 3 ABD Doları olarak faturalandırılmıştır.

160 Fiyatlara ilişkin belirtilmesi gereken bir diğer husus ise birim başına fiyatların ABD Doları olarak belirlenmesi ve dolayısıyla kurlardaki günlük dalgalanmalara bağlı olarak, Türk Lirası cinsinden fiyatlarda yukarıda ifade edilenlerden daha fazla farklılık oluşmasıdır.

170 Dosya mevcudu fatura örneklerinin incelenmesi sonucunda kömür, sac levha, sunta gibi farklı yük cinsleri için farklı fiyatlar verildiği, fiyatların aynı dönemlerde teşebbüslerin kendi içinde dahi değişkenlik gösterdiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla fiyat birlikteliğinden söz edilmesi mümkün değildir. Diğer taraftan, yapılan yerinde incelemelerde Poliport, Efesanport, Altinel'in üçüncü şahıslara verilen liman hizmetleri için aralarında anlaşma yaparak ortak fiyat belirledikleri yönünde yeterli bilgi ve belge bulunamamıştır.

Yukarıda yer verilen veriler ışığında Poliport, Efesanport ve Altinel'in aralarında anlaşma veya uyumlu eylem yoluyla fiyat tespiti yaparak 4054 sayılı Kanun'un 4.

09-11/212-63

maddesini ihlal ettikleri sonucuna varılmasının mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

180 **J. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; İzmit Körfezi'nde bulunan İstanbul Demir Çelik Fabrikaları A.Ş. Poliport Kimya San. ve Tic. A.Ş. ve Altınel Liman ve Terminal İşletmeleri A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.